

Sygn. akt I Ca 69/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 marca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Joanna Składowska

Sędziowie SSO Elżbieta Zalewska-Statuch

SSR del. Izabela Matusiak

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 15 marca 2017 roku w Sieradzu

na rozprawie

sprawy z powództwa B. K.

przeciwko (...) Spółce z o.o. w S.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Łasku

z dnia 14 lipca 2016 roku, sygnatura akt I C 341/14

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 w ten sposób, że nadaje mu następującą treść: „pozbawia wykonalności tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w Lublinie w dniu 18 sierpnia 2010 roku w sprawie XVI Nc-e 205152/10 częściowo, tj. w zakresie odsetek należnych za okres od 9 lipca 2010 roku do 3 października 2011 roku odpowiadających kwocie 560 (pięćset sześćdziesiąt) złotych, oddalając powództwo w pozostałym zakresie”;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. nie obciąża powódki obowiązkiem zwrotu pozwanemu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt. I Ca 69/17

UZASADNIENIE

W pozwie złożonym w dniu 2 kwietnia 2014 r. przeciwko (...) Spółce z o.o. z siedzibą w S., B. K. domagała się pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w Lublinie w dniu 18 sierpnia 2010 r., w sprawie o sygn. akt XVI Nc - e 105152/10, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności.

Pozwana wnosiła o oddalenie powództwa.

Zaskarżonym wyrokiem z 14 lipca 2016 r., wydanym w sprawie

sygn. akt I C 341/14, Sąd Rejonowy w Łasku oddalił powództwo (pkt 1), nie obciążając powódki kosztami procesu (pkt 3).

Rozstrzygnięcie zapadło przy następujących ustaleniach i wnioskach:

W dniu 18 sierpnia 2010 r. w sprawie sygn. akt XVI Nc-e 205152/10 Sąd Rejonowy w Lublinie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym nakazał zapłacić B. K. na rzecz Spółdzielczej (...) S. z siedzibą w G. kwotę 2 100,37 złotych z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od 7 września 2010 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 630,54 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu. Postanowieniem z 21 stycznia 2011 r. nadano klauzulę wykonalności wyżej opisanemu tytułowi egzekucyjnemu, a postanowieniem z 28 marca 2013 r., Sąd Rejonowy w Łasku nadał klauzulę wykonalności wyżej opisanemu nakazowi zapłaty na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S., na którą przeszło uprawnienie wierzyciela (...) - (...). S. w G. .

W dniu 20 czerwca 2011 r. pierwotny wierzyciel - Spółdzielnia (...) S. złożyła do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Sieradzu M. S. wniosek o wszczęcie egzekucji kwot: 190,54 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania, 2 100,37 złotych wraz umownymi odsetkami od dnia 09 czerwca 2011 r. oraz 397,59 złotych tytułem odsetek umownych naliczonych łącznie do dnia 8 czerwca 2011 r. - łącznie 2.688,50 złotych.

Nabywca wierzytelności - (...) Spółka z o.o. z siedzibą w S. wniósł o kontynuowanie postępowania egzekucyjnego, a pismem z dnia 2 lipca 2013 r. poinformował o wpłacie przez dłużniczkę w dniu 25 czerwca 2011 r. kwoty 110 złotych i wniósł o jej zaliczenie zgodnie z art. 1026 § 2 k.p.c.

Rozstrzygając o zasadności powództwa, Sąd Rejonowy stwierdził, iż powódka nie udowodniła, że wierzytelność objęta tytułem wykonawczym nie może być przez wierzyciela egzekwowana w ogóle lub może być egzekwowana, ale w innej wysokości (np. z uwagi na fakt wcześniejszej spłaty zobowiązań, przedawnienie, cesję wierzytelności itp.), zgodnie z dyspozycją art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.

Ponadto Sąd wskazał, że wierzyciel składając wniosek egzekucyjny ograniczył swoje żądanie o kwotę 440 złotych (kwoty wpłacone przez dłużniczkę: 31.01.2011 r.- 110 złotych, 25.02.2011 r.- 110 złotych, 25.03.2011 r. - 110 złotych, 25.05.2011 r. - 110 złotych), wnosząc o egzekucję kosztów w kwocie 190,54 złotych zamiast 630,54 złotych, wynikających z tytułu wykonawczego. Co do kwoty 110 złotych wpłaconej w dniu 25 czerwca 2011 r., czyli już po wszczęciu egzekucji, to poinformowano o niej Komornika, wnosząc o jej stosowne zaliczenie na poczet dochodzonej należności. Egzekucja dotyczy zatem pozostałych wierzytelności objętych tytułem wykonawczym.

Powódka wniosła apelację od wyroku Sądu Rejonowego, zaskarżając orzeczenie w punkcie 1 i zarzucając naruszenie:

- 1) art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. - poprzez przyjęcie, że zobowiązanie nadal istnieje;
- 2) art. 359 § 2¹ k.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. - poprzez pominięcie, że w niniejszej sprawie odsetki nadal są rozliczane według 4 - krotności stopy lombardowej (24%), podczas gdy ulegają one z mocy prawa obniżeniu do wysokości odsetek maksymalnych (10%).

W uzasadnieniu złożonej apelacji powódka wskazała, że zgodnie z zaświadczeniem o dokonanych wpłatach z 3 czerwca 2016 r. wystawionym przez Komornika K. S. na poczet zadłużenia zapłaciła już kwotę 3 026,37 złotych, czyli więcej niż to wynika z zapadłego w sprawie nakazu zapłaty. Ponadto, nie zmniejszono stopy odsetek, według której obecnie należność powinna być rozliczana.

W oparciu o wskazane zarzuty skarżąca domagała się uchylenia wyroku w zaskarżonej części i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji w zakresie, w jakim żądanie pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności przekracza kwotę uznaną przez pozwaną, czyli 560 złotych oraz zasądzenie od powódki na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powódki zasługuje na uwzględnienie jedynie w części.

W myśl art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., dłużnik może żądać pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego, jeśli po jego powstaniu zaistniało zdarzenie, wskutek którego roszczenia pozwanego wobec powoda z tytułu spłat wygasły lub też nie mogły być egzekwowane. Wykazanie tych okoliczności ciąży na powodzie, gdyż zgodnie z zasadą rozkładu ciężaru dowodu w procesie (art. 232 k.p.c., 6 k.c.), strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że powódka wnosząc o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, pozostaje w mylnym przekonaniu, iż podstawą do takiego orzeczenia może być uwzględnienie środków ściągniętych na poczet zadłużenia w toku postępowania egzekucyjnego, czyli w drodze przymusowej. Takie stanowisko jest sprzeczne z przepisami prawa, bowiem zgodnie z art. 816 § 1 k.p.c., po ukończeniu postępowania egzekucyjnego należy na tytule wykonawczym zaznaczyć wynik egzekucji i tytuł zatrzymać w aktach, a jeżeli świadczenie objęte tytułem nie zostało zaspokojone całkowicie, tytuł zwrócić wierzycielowi. Oznacza to, że z chwilą ukończenia postępowania egzekucyjnego wierzyciel zostaje pozbawiony prawa dysponowania tytułem wykonawczym lub traci on moc w części wykonanej. Nie jest więc możliwe pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w zakresie, w którym został on już wykonany. Dlatego rozważając zarzut spełnienia świadczenia, pod uwagę można wziąć tylko te wpłaty, które nastąpiły po wydaniu orzeczenia, a przed wszczęciem egzekucji, a także po wszczęciu egzekucji, ale mające charakter dobrowolny.

Ponadto, powódka w sposób sprzeczny z przepisami prawa obliczyła wysokość pozostałego zadłużenia na rzecz wierzyciela, ponieważ dokonała matematycznego odjęcia kwot wpłaconych przez nią w toku postępowania egzekucyjnego, jak i ściągniętych, w pierwszej kolejności od należności głównej. W sytuacji zaś, gdy dochodzi do przymusowej realizacji tytułu wykonawczego, o sposobie zaliczania wpłat zadecydował ustawodawca, wyłączając ogólne zasady określone w art. 451 k.c. Stosownie do treści art. 1025 § 1 pkt. 1) k.p.c., z kwoty uzyskanej z egzekucji zaspokajają się w pierwszej kolejności koszty egzekucyjne, a więc koszty powstałe w toku prowadzonej egzekucji. W myśl natomiast art. 1026 § 2 k.p.c., wydzieloną wierzycielowi sumę zalicza się przede wszystkim na koszty postępowania, następnie na odsetki, a w końcu na sumę dłużną. Ten sposób zaliczania wpłat wyegzekwowanych od dłużnika jest mniej korzystny dla dłużnika, ponieważ zaliczanie na sumę dłużną, od której naliczane są odsetki następuje w ostatniej kolejności.

Taki sposób zaliczania kwot uzyskanych od dłużniczki znalazł odzwierciedlenie w zestawieniu z dnia 3 czerwca 2016 r., przedstawionym przez powódkę. Wynika z niego wyraźnie, że na rzecz wierzyciela pobrano kwotę 2 656,59 złotych, w tym tytułem kapitału 1 937,44 złotych.

W zakresie zaś wysokości naliczanych odsetek, to ich wysokość jest zgodna z obowiązującymi przepisami prawa, ponieważ do końca 2015 r. kodeks cywilny przewidywał, iż wysokość odsetek maksymalnych wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego i w końcu 2015 r. wynosiły one 10% rocznie (4 x 2,50%), a nie jak podała powódka 24%. Natomiast od 1 stycznia 2016 r., kodeks cywilny określa, iż maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać dwukrotności wysokości odsetek ustawowych, które stanowią sumę stopy referencyjnej NBP i 3,5 punktów procentowych i również wynoszą 10% rocznie. Zmiana sposobu obliczania odsetek nie miała zatem wpływu na wysokość zobowiązania powódki, a zatem zarzut naruszenia przez Sąd art. 359 § 2¹ k.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. nie zasługuje na uwzględnienie.

Powódka udowodniła natomiast, co zresztą nie było kwestionowane przez stronę pozwaną, że obok toczącego postępowania egzekucyjnego, a po powstaniu tytułu wykonawczego dokonała na rzecz wierzyciela wpłat w łącznej wysokości 560 złotych.

W myśl art. 451 § 1 k.c., dłużnik mający względem tego samego wierzyciela kilka długów tego samego rodzaju może przy spełnieniu świadczenia wskazać, który dług chce zaspokoić. Jednakże to, co przypada na poczet danego długu, wierzyciel może przede wszystkim zaliczyć na związane z tym długiem zaległe należności uboczne oraz na zalegające świadczenia główne.

Zatem o sposobie zarachowania wpłaty na poczet długu, jeśli jest ich kilka, decyduje wola dłużnika wyrażona przy zapłacie. Przy czym wola ta może być określona w dowolny sposób, a jej interpretacja podlega zasadom określonym w art. 65 § 1 k.c. Powódka w sprawie przedmiotowej dokonywała w latach 2007 - 2011 wpłat gotówkowych, oznaczając je poprzez podanie numeru umowy pożyczki - (...). Także wpłaty dokonane po powstaniu tytułu wykonawczego, opiewające łącznie na kwotę 560 złotych, zostały w ten sam sposób oznaczone. Koszty postępowania nie są należnością uboczną w rozumieniu art. 451 k.c., lecz odrębnym długiem, który powstaje w związku z zainicjowaniem postępowania sądowego. Zatem nie może budzić wątpliwości, iż wolą dłużniczki było, aby wpłaty zostały zarachowane na poczet należności wynikających z umowy, nie zaś wyłącznie orzeczenia sądowego.

W związku zaś z powyższym, na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., w takim zakresie Sąd Rejonowy winien pozbawić wykonalności tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty z dnia 18 sierpnia 2010 r. Wobec tego, że strony nie określiły, na jaką część zadłużenia mają być zaliczone wpłacone kwoty (wierzyciel błędnie zarachował je na inny dług), należało zaliczyć je na należne odsetki, od daty ich wymagalności do momentu wyczerpania kwoty 560 złotych, co odpowiada okresowi od 9 lipca 2010 r. do 3 października 2011 r.

W pozostałym zakresie, pozwana mogła egzekwować swoją wierzytelność wynikającą z tytułu wykonawczego.

Wobec powyższego, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., Sąd Okręgowy zmienił odpowiednio wyrok w punkcie 1, a na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację w pozostałym zakresie, jako bezzasadną. Trzeba wszakże zaznaczyć, że treść zapadłego wyroku spowoduje konieczność ponownego przeliczenia stanu należności, poprzez uwzględnienie dokonanej wpłaty w sposób z niego wynikający.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na podstawie 102 k.p.c. Powódka jest osobą starszą, schorowaną, utrzymuje się jedynie z niewielkiej emerytury w kwocie 855 złotych miesięcznie. Uwzględniając nominalną sumę wpłat (dobrowolnych i przymusowych) na poczet zadłużenia, miała prawo przypuszczać, że jej zobowiązanie wygasło, a to uwagi na skomplikowany system naliczania odsetek oraz kwot uzyskanych w toku egzekucji.